

در کدام جهان زندگی می‌کنیم؟

کیومرت اشتریان

۱- قصه‌ای در تاریخ آمده است که فتحعلی شاه قاجار گمان داشت که آمریکا کشوری در زیر زمین است و چنین روایت شده که «شاه قاجار از سفیر مختار بریتانیا پرسید: اینکه می‌گویند یکنه دنیا زیر زمین است حقیقت دارد و آیا اگر من دستور بدهم در این قصر یک چاه ۲۰۰ ذرعی بکنند به آنجا خواهم رسید؟ وقتی پاسخ شنید که ربطی به کندن زمین ندارد و انگلیسی‌ها با کشتی به آن مملکت سفر می‌کنند اوقاتش تلخ شد و گفت معلوم می‌شود حواست پرت است، سفیر عثمانی در تهران برایم قسم خورد اگر ۲۰۰ ذرع زمین را بکنیم به یکنه دنیا می‌رسیم. این حکایت را «بی‌خبری فتحعلی‌شاهی» از جهان می‌نامیم.

۲- هم زمان با سلطنت فتحعلی‌شاه و سپس ناصرالدین شاه قاجار، غول سرمایه‌داری تکنولوژیک در آمریکا در حال سربرآوردن بود و مبارزه کارآفرینانه بی‌امانی برای تشکیل سرمایه رقیابت تکنولوژیک و بر سر سلطه بر حمل‌ونقل ریلی و دریایی، فولاد، نفت، صنعت برق و... میان کارآفرینان بزرگی همچون «ویندربیلت»، «راکفلر»، «جی پی مورگان» و... درمی‌گردد و تکلیف سلطه نظام سرمایه‌داری آمریکایی بر جهان در قرن بعدی مشخص می‌شود. جهان در عصر «بی‌خبری فتحعلی‌شاهی» به سرعت به پیش می‌رفت.

۳- اینک در دهه سوم قرن ۲۱ باز هم دوباره جهان در توفانی از انقلاب بزرگ چهارم صنعتی و رقابت‌های تجاری از آمریکا و چین و اروپا تا آسیا درگیر شده است. این بار این هوش مصنوعی است که نقطه ثقل مبارزه قدرت جهانی شده است. «توان پردازش»، «سرعت دیجیتال» و «بازمهندسی فرایندهای الگوریتمی» محور اصلی این مبارزه است. این در حالی است که محافل تصمیم‌گیری اجرایی ما در این حوزه درگیر سادترین امروند و گاه قشری‌ترین تفکرات، با اعتمادبه‌نفس مثال‌زدنی، در پی تسلط بر نظام تصمیم‌گیری اند. این همان فاصله فتحعلی‌شاهی از درک جهان است. خندگ بزرگی از فاصله در فهم جهان نظام تصمیم‌گیری را به چاهی فتحعلی‌شاهی از سادندگی سیستماتیک فرومی‌کشد. برخی در پی آن هستند تا گردش روزگار را به زنجیر سکون درآورند. غافل از اینکه این غل و زنجیر را بر گردن خود بسته‌اند، نه برای روزگار. رقیبان همچون یاد می‌دوند. سرکشی زمانه را با زنجیر تغافل تدبیر می‌کنند. کافی است نگاهی به برخی گفتارها اندازید تا عمق این تغافل را دریابید.

۴- مدیریت و تصمیم‌گیری نگاهی همه‌جانبه می‌طلبد. هیچ نگاه تک‌بعدی نمی‌تواند حکمرانی را پیش ببرد، اعم از آنکه این نگاه روشنفکری باشد یا فقهی، سیاسی باشد یا تکنولوژیک. غرب‌گرا باشد یا شرق‌گرا، روسی و چینی باشد یا آمریکایی و اروپایی. باید مراقبت کرد تا نظام تصمیم‌گیری در چاه نگاه تک‌ساختی نیفتد و خود را به درون چاه تاریکی از عصبیت و انزوا نیفکند. نفوذ فرقه‌های خاص، عوامل بیگانه یا فشار خارجی مزید بر علت شده است تا این انزوا افزون شود و از درون محافل اصلی تصمیم‌سازی هم‌دمی برنیاید که دستگیری شود. آنکه که خراب خرابیات چهل و غرور گردید دیگر کسی توان باری ما را نخواهد داشت.

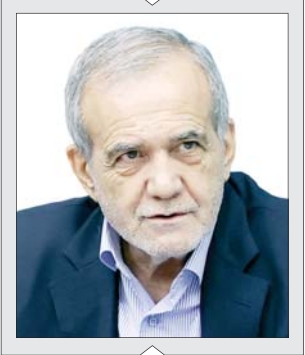
۵- کلام سیاسی-انقلابی با گرایش تحلیلی-امنیتی تلفیق شده و پدیده منحصره‌فردی را برای فشار بر نظام تصمیم‌گیری فراهم آورده است. این تلفیق در تقابلی تاریخی و آخرالزمانی با جریان اصلی جهانی به سرکردگی آمریکا و اسرائیل قرار گرفته است و به‌صورت فرایندهای ارتباطات تجاری، بانکی و اقتصادی‌اش با جهان قطع می‌شود- حتی چین و روسیه نیز بهایی سنگین برای تنفس ما از این وضعیت طلب می‌کنند. حتماً نقش ایالات متحده و اسرائیل در این فرایند مؤثر است و این دشمنی را نمی‌توان انکار کرد. اما و هزار اما، نکته باریک‌تر ز مو این است که آیا خود ما با جهانی ذهنی که برای خود برسانده‌ایم به این مهم دامن نمی‌زنیم؟ آیا «کلام سیاسی-انقلابی» و «گرایش تحلیلی-امنیتی» سبب نشده است که دامنه و حلقه فکری مدیریت را به انحصار قشری‌ترین لایه‌های سیاسی-اجتماعی درآوریم؟ آیا انزوا را به صورت «دوقفکته» به ایدئولوژی ناخواسته‌ای برای خود تبدیل نکرده‌ایم؟ «ایدئولوژی ناخواسته» ما را در دامی از ابهام و خشم و ترس و روزمرگی می‌افکند و فرصت تفکر خودبنیاد را از ما می‌گیرد و همه ارتباطات ما را به انحصار درمی‌آورد. هشدار! که این «جهان منازعه» برای ما جهانی از دوری از روندهای جهانی پدید نیاید و فاصله‌ای از فتحعلی‌شاه قاجار تا هوش مصنوعی را سبب نشود. پرسش این است که ما در کدام جهان زندگی می‌کنیم؟ جهان‌های ذهنی ما که در درون یک کشور و یک نظام سیاسی واحد به سر می‌بریم، چقدر با یکدیگر تفاوت دارد؟ و چگونه می‌توان پرده‌های فاصله را برافکنند؟ همه پرسش و همه دغدغه این است.

یکشنبه ۱۴ بهمن ۱۴۰۳
۳ شعبان ۱۴۴۶
۲ فوریه ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۴۰
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

ولادت امام حسین (ع) را تبریک می‌گوییم

روزنامه

در مراسم تجدید میثاق هیئت دولت با آرمان‌های امام‌راحل مطرح شد
تأکید بر شجاعت و توکل

در «شرق» امروز می‌خوانید: شکل‌های زندگی؛ رنج‌های تاریخی یک اثر هنری؛ پوتین‌های ون‌گوگ • تراکتوری‌ها از دل بیرانوند درآوردند؛ تثبیت صدرنشینی سپاهان

اعضای شورای شهر با برگزاری جلسه‌ای فوق‌العاده از ضرورت شکل‌گیری کارگروهی برای رهایی پایتخت از مشکلات بزرگ شهری سخن گفتند

نجات ملی تهران

گزارش تینبریک را در صفحه ۸ بخوانید

این گفت‌وگو را در صفحه ۲ بخوانید. عکس: سهندناگی شرق

بررسی استراتژی مواجهه آمریکا با ایران در گفت‌وگو با محمدعلی وکیلی

تهران و سیاست مبهم ترامپ

عصر چریک‌ها: گفت‌وگوی احمد غلامی با مهدی فتاپور

رد مبارزه مسلحانه

یادداشت

تفکرات فرقه‌ای و معیشت مردم

ناصر ذاکری

کارشناس اقتصادی

خاص خود تصمیماتی بگیرند که زندگی تمام افراد جامعه را متأثر کند. در این حالت دشواری‌هایی که برای بخشی از شهروندان با وضعیتی مشابه «روت» خردسال پیش می‌آید، انتخاب پدرشان نیست و از طرف مدیریت اجرایی کشور به آنان تحمیل شده است.

در این زمینه مرور سطحی دو پرونده زیر ضروری است:

۱. صنعت گردشگری یکی از بزرگ‌ترین صنایع جهان است و با عنایت به قدرت درآمدسازی و اشتغال‌زایی به‌شدت مورد توجه همه کشورها است. با این حال سهم ایران از این سفره پرپرکت بسیار ناچیز است. به گونه‌ای که با وجود جذابیت بسیار بالای کشور، هم در حوزه گردشگری فرهنگی و هم گردشگری طبیعی، تعداد گردشگر ورودی ایران در حدود یک‌ششم ترکیه است! این به آن معنی است که فعالان اقتصادی ما از امکان ثروت‌اندوزی در حوزه گردشگری و جوانان ما از فرصت اشتغال پایدار و عزت‌مندانه محروم هستند و از سر ناچاری باید به فعالیت‌هایی در سطح کولبری یا دست‌فروشی روی بیاورند. اما وقتی این ناکامی بزرگ را ریشه‌یابی کنیم، به این واقعیت تلخ می‌رسیم که گروهی اندک اما پرقدرت بر این باور هستند که گسترش فعالیت‌های گردشگری «به‌صلاح» نیست!
۲. ایران به‌عنوان دومین کشور دارنده ذخایر گاز جهان، نزدیک به ۱۷

خبر

دستیار اجتماعی رئیس‌جمهور:

سمن‌ها را برای توسعه کشور به رسمیت بشناسیم

دستیار اجتماعی رئیس‌جمهور با تأکید بر اینکه یکی از موانع اصلی، نگاه امنیتی به فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد است که باید از آن عبور کرد، گفت: سمن‌ها را به‌عنوان بازوهای اجتماعی برای توسعه کشور باید به رسمیت شناخت. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دولت، علی ربیعی روز شنبه در جلسه نشست‌های بایسته‌های سیاستی درباره سمن‌ها، خیریه‌ها و تشکلات با عنوان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای توانمندسازی سمن‌ها با اشاره به اینکه نباید سمن‌ها را به‌عنوان گروه‌های خاص با رویکردهای خاص محدود کرد، به نقش سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) در توسعه اجتماعی اشاره کرد و افزود: دولت برای حل مشکلات کشور راهی جز استفاده از سمن‌ها ندارد. او ادامه داد: یکی از چالش‌های اصلی این است که هنوز ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی و حتی اقتصادی سمن‌ها و خیریه‌ها به‌درستی درک نشده و به یک گفتمان تبدیل نشده است. دستیار اجتماعی رئیس‌جمهور ادامه داد: در بسیاری از سیاست‌های اجتماعی، وقتی صحبت از مسائل اجتماعی می‌شود، بیشتر به آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد، طلاق، فقر و نابرابری پرداخته می‌شود، اما کمتر به ظرفیت‌های اجتماعی برای افزایش نشاط عمومی، انسجام اجتماعی و توسعه کشور توجه شده است. ربیعی افزود: وقتی از جامعه صحبت می‌شود، معمولاً مردم به‌عنوان یک کلیت انتزاعی مطرح می‌شوند، اما آنچه در عمل معنا دارد، نهادهای میانی هستند که مردم در آنها سازمان‌دهی می‌شوند. درباره دولت و بازار، بحث‌های زیادی می‌شود - از کارآمدی دولت گرفته تا نقش بازار در اقتصاد-

اما وقتی به جامعه می‌رسیم، چارچوب مفهومی مشخصی وجود ندارد. او با بیان اینکه سازمان‌های مردم‌نهاد، انجمن‌ها و شوراهای اجتماعی می‌توانند در سیاست‌گذاری و اجرای برنامه‌های توسعه نقش کلیدی داشته باشند، افزود: دولت منابع محدودی دارد و تجربه نشان داده که نمی‌تواند به‌تنهایی از پس حل همه مشکلات اجتماعی بربیاید. بنابراین یکی از مسیرهای مهم، استفاده از ظرفیت‌های اجتماعی و توانمندسازی نهادهای مردمی است.

دستیار اجتماعی رئیس‌جمهور یکی از گام‌های مهم را تدوین سیاست‌های حمایتی و نهادسازی برای تقویت نقش سازمان‌های مردم‌نهاد دانست و گفت: شوراهای اجتماعی که به‌تازگی در استان‌ها تشکیل شده‌اند، می‌توانند زمینه‌ای برای این تعامل باشند. همچنین، دولت باید زمینه‌های قانونی و اجرایی لازم را فراهم کند تا این نهادها بتوانند بدون موانع غیرضروری فعالیت کنند و در سیاست‌گذاری و اجرای برنامه‌های اجتماعی نقش مؤثری ایفا کنند. ربیعی افزود: ما باید از نگاه سنتی به سیاست‌های اجتماعی عبور کنیم و نهادهای مدنی را به‌عنوان بخش مهمی از توسعه پایدار بپذیریم. اگر بتوانیم ظرفیت‌های اجتماعی را در مسیر درست هدایت کنیم، هم به افزایش مشارکت عمومی کمک خواهیم کرد و هم دولت را در حل مسائل یاری خواهیم رساند. این یک ضرورت برای آینده کشور است و امید است که در این مسیر، اقدامات عملی جدی‌تری انجام شود.

برگزیده‌ها

آیا رادیکال‌های مجلس به دنبال رونه‌ای برای مانع‌تراشی در مسیر بررسی لایحه CFT و پارلمو هستند؟

غیرعلنی امروز بهارستان برای FATF

کارشناسان در گفت‌وگو با «شرق» جرابی تداوم فرزندکشی در کشور را توضیح می‌دهند

رواداری قوانین پدرسالارانه در برابر فرزندکشی

بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید چه آینده‌ای برای بازار جهانی نفت و نفت ایران رقم می‌زند؟

نفت مستأصل

رهر چین در حال پاک‌سازی گسترده حلقه نزدیکان خود است

تکرار الگوی استالین و ماؤ

نگاه

رئیس‌جمهور

و مداخله مستقیم

یادداشتی از مهدی زارع

یادداشت

۹۰ سالگی دانشگاه تهران

حمیدرضا نمازی

۱۵ بهمن امسال دانشگاه تهران ۹۰ ساله می‌شود. نظام جدید آموزشی در ایران با افتتاح سالن تشریح در این روز آغاز می‌شود. سالن تشریح نماد و نمود پزشکی نوین است که بر مکانیسم‌های نو و مکان‌مندی بیماری‌ها تکیه و تأکید دارد. نظر به مطبوعات و مشروح مذاکرات مجلس پیش از تأسیس دانشگاه، نشان می‌دهد که ساخت سالن تشریح مخالفانی بر این باور داشته است که بودجه مملکت نباید صرف ساخت سالنی شود که زینت طب است و نقشی اساسی در پزشکی ندارد. این رویداد نشانگر کشاکش دوران گذار علم در ایران است. در کنار سالن تشریح، ساختمان دانشکده پزشکی دانشگاه تهران نیز بنا می‌شود. آندره گدار، معمار شهیر فرانسوی که حافظیه و موزه ایران باستان را نیز طراحی کرده است، در ساخت سالن تشریح و دانشکده پزشکی نقشی اساسی دارد.

سازمان آگهی‌های روزنامه شرق

۱۱۹ ۳۶ ۸۶۰

WWW.SHARGHDAILY.IR

ارتباط با روزنامه شرق
T.ME/ALOSHARGH

WWW.SHARGHDAILY.IR